

EPAM EKONOMİ VE POLİTİKA
Araştırmaları Merkezi
İSTİNYE ÜNİVERSİTESİ

Haftalık Dış Politika ve Ekonomi Bülteni

82. Bülten

İSÜ | İSTİNYE
ÜNİVERSİTESİ
İSTANBUL

istinye.edu.tr | 0850 283 60 00

[f /istinyeuniv.edu](https://www.facebook.com/istinyeuniv.edu) [t /istinyeunivedu](https://www.instagram.com/istinyeunivedu) [i /istinyeunivedu](https://www.instagram.com/istinyeunivedu)

Uzay Teknolojileri ve Türkiye

Doç. Dr. Fahri Erenel-EPAM ve GÜVSAM Müdürü

Bir derginin uzay teknolojileri konusunda benimle yaptığı röportaj soruları ve cevaplarını aşağıda sunuyorum.

1.Uzay teknolojileri neleri içermektedir? Dünya ve Türkiye’de uzay çalışmaları ile uydu ve uzay teknolojileriyle ilgili yeni gelişme ve trendler hakkında kısaca bilgi verirmisiniz?

Uzay teknolojisi; uzay bilimi araştırmaları veya havacılık endüstrisi tarafından uzay uçuşları, uydular ve uzayın keşfi konularında kullanılmak üzere geliştirilen teknolojileri kapsamakta ve bu kavramın içine uzay aracı, yapay uydular, uzay istasyonları, ve destek altyapısı, ekipman ve prosedürler ile uzay savaşı konuları girmektedir.

TÜBİTAK tarafından uzay ve uzayın kullanımına ilişkin teknolojiler aşağıda yer verildiği şekiyle açıklanmıştır.

- Uzay Araçları Yapı Teknolojileri
- Uzay Araçları Güdüm ve Kontrol Teknolojileri
- Uzay Araçları İtme Teknolojileri
- Uydu Üretim Teknolojileri
- Yer’e Bağlı Yönelme Teknolojileri
- Yer Bulma ve Yönelme Teknolojileri
- Uydu İletişim Teknolojileri
- Uydudan Algılama ve Gözlem Teknolojileri
- Uzay Aracı Fırlatma ve Yer Kontrol Teknolojileri
- Uzayda Yaşam ve Üretim (Mikrogravite) Teknolojileri
- Uzay Havası Teknolojileri
- Uzayda ve Yer’de Uzay Hekimliği Teknolojileri
- Uzay Uygulamalarının Yeni Teknoloji Alanları
- Uzay Harekâtı Yönetim ve Bilgi Sistem Teknolojileri

Günümüzde uzay ve havacılık teknolojileri, ulaşım ve güvenlik amaçlı uçak ve savunma sistemlerinden, haberleşmeye, enerji, tarım ve astronomi çalışmalarına kadar birçok alanda kullanılmaktadır. Uzay teknolojilerinin geliştirilmesi diğer birçok alanlarda yapılan çalışmalara da öncülük etmiştir.İç organların görüntülenmesini sağlayan MRI cihazı, uzay araştırmaları sayesinde keşfedilen bir teknolojidir. Yeni doğmuş bebeklerin vücut ısısını ölçmek için kullanılan kulak termometreleri de ilk olarak NASA tarafından kullanılan aletlerdendir. Herhangi bir durumda hastaneden uzak olup yaralanan, zarar gören bir hastadaki hasarı tespit etmek için kullanılan mobil ultrasonun geçmişi de NASA araştırmalarına dayanmaktadır. Kanseri türlerinin tespitinde kullanılan kanser dedektörleri, esas olarak uzay gereçlerindeki kusurları tespit etmek için

geliştirilmiştir. Patenti NASA'ya ait olan çizilmez camlar şu anda okuma gözlüklerinde kullanılmaktadır. Sırt ağrıları için doktorlar tarafından tavsiye edilen ve vücudun şeklini alan hafızalı yataklar, uzay araçlarında astronotların iniş esnasında zarar görmemesi için icat edilen açık hücreli poliüretan-silikon isimli malzemeden üretilmektedir. Bunun dışında güneş panelleri, cep telefonları ,televizyon ve toz gıdaları da bu kapsamda saymak mümkündür.

Uzay çalışmaları artık bir ekonomi sektörü olarak tanımlanıyor ve "Uzay Ekonomisi" olarak adlandırılıyor.Trend, bu çalışmaları ekonomik gözle ve elbette güvenlik boyutu ile değerlendirebilmek yönünde gelişim göstermektedir. Elon Musk'ın şirketi Space X'in uzaya gönderdiği NASA astronotlarının Dünya'ya geri dönmesi ile birlikte özel sektörde bu ekonomi içinde yer almaya başlamış, güvenliğin yanına ticarileşme eklenmiştir.

Roket fırlatma maliyetlerini düşürme, maliyetlerin düşürülmesi ile birlikte veri depolama alanlarının uzayda 'veri sunucu çiftliklerine' taşınabilmesi, uzay boşluğunun bilgisayarları daha hızlı çalıştırmasından ve güneş enerjisinden sınırsız yararlanma, yörünge de üretim ve tedarik zinciri kurma, yerçekimi ve rüzgâr olmadığı için dünyada üretimi zor olan büyük ve duyarlı maddeler ile çok büyük veya kırılğan olduğu için yeryüzünden fırlatılmayan maddelerin üretimi kolaylaşması ve nihayetinde uzay madenciliğine başlama uzay denildiğinde akla ilk gelen çalışmalardır.

Bu teknolojileri kullanabilecek yetkinlikte gücün yetiştirilmesi ve gerekli organizasyonların kurulması da bu anlamda önem taşımaktadır. Bu gücün en önemli göstergesi uzaya tam hakim olmaktan geçmektedir. Günümüzde ABD, Çin, Rusya, Fransa Uzay Komutanlıklarını kurmuşlar, NATO tarafından uzay bir hareket alanı olarak tanımlamıştır. Uzayın askeri maksatla kullanılmasında ağırlık istihbarat ve iletişim konularında olmakla birlikte son yıllarda yörüngelerdeki düşman uygulamalarının imhasını amaçlayan uydusavar sistem ve teknolojilerinde de gelişmeler olmaktadır. Uzaydaki askeri, sivil ve ticari unsurların güvenliklerinin sağlanması da diğer bir öncelikli alanı oluşturmaktadır.

Türkiye'de havacılık alanında Cumhuriyetin ilk yıllarında uçak tasarım ve üretim kabiliyetleri alanında önemli adımlar atılmış,ancak 1950 'li yıllar ile birlikte bu süreç kesintiye uğramıştır. Uzay teknolojilerinin kilit önemi ve stratejik değeri ilk defa "Türk Bilim ve Teknoloji Politikası: 1993-2003" belgesinde yer almış; uzay teknolojileri çağa damgasını vuran, ekonominin bütün sektörlerini ve yaşamın tüm alanlarını etkileyen öncelikli çalışma alanlarından biri olarak tanımlanmıştır. 2000'lerin başlarından itibaren TÜBİTAK girişimleri ile uzaya yönelik çalışmalar hızlanmıştır. Günümüzde ülkemizdeki uzay teknolojileri yetenekleri, görüntüleme amaçlı uydu tasarımı, üretimi ve görüntüleme amaçlı ve iletişim uydularının işletimi ile uzaydan alınan verilerin kullanılması düzeyindedir. Henüz çok az ülkenin sahip olduğu uydu fırlatma yeteneği ise üzerinde çalışılan konular arasında yer almaktadır.

Ulusal Uzay Araştırmaları Programı , TAI-TUSAŞ Uzay ve Havacılık Sanayi AŞ, TÜBİTAK-UZAY (Uzay Araştırmaları Enstitüsü), BilUzay (Bilkent Üniversitesi Uzay Teknolojileri Araştırma Merkezi) başta olmak üzere uzay ve teknolojilerine yönelik çalışmalar ülkemizde artan bir ivme ile devam etmektedir.Uzay ajansının kurulmasının bu ivmeyi daha da hızlandıracağı öngörülmektedir.

2.Türkiye'nin uzay ve uydu teknolojileri konusunda bulunduğu konumu ve yaptığı çalışmaları değerlendirir misiniz? Türkiye Uzay Ajansı'nın kurulması uzay çalışmaları ve uzay teknolojilerinin geliştirilmesine ne tür katkılar sağlayacaktır?

İdari ve mali özerkliğe sahip, özel bütçeli bir kurum olarak 2018'de kurulan Türkiye Uzay Ajansı'nın öncelikli görevleri arasında Milli Uzay Programı'nın hazırlanması ve takibi, havacılık ve uzay alanındaki orta ve uzun vadeli stratejilerin belirlenmesi, uluslararası kuruluşlar nezdinde temsil ve koordinasyon ile uzaya yönelik araştırma geliştirme (ArGe) projelerinin hazırlanması ve desteklenmesi yer almaktadır.

Kuruluşunu tamamlayarak çalışmalarına başlayan ajans "Kazakistan Uzay ve Havacılık Komitesi" ile iş birliği mutabakat zaptı imzalayarak faaliyet alanını genişletmektedir.

Türkiye'nin uzay yolculuğu 1994 yılında yönergeye yerleştirilen Türksat1B uydusu ile başlamıştır. En son Türksat 5A yörüngeye yerleştirilmiş, Türksat 5B'nin ise 2021 yılının ikinci yarısında yörüngeye yerleştirilmesi planlanmaktadır. Türkiye'nin kendi imkânları ile geliştirme çalışmalarına devam ettiği Türksat 6A'nın 2022'de uzaya gönderilmesi hedeflenmektedir.

Türkiye'nin ilk yer gözlem uydusu BİLSAT, 2003 yılında yörüngeye yerleştirilmiştir. Türkiye'nin yerli imkanlarla geliştirdiği ilk uydusu olduğu belirtilen RASAT 2011 yılından bu yana görevine devam etmektedir. Yüksek özünürlüklü yer gözlem uydusu İMECE'nin ise son montaj Haziran 2020'de yapılmıştır ve testlerinin ardından göreve başlamak üzere uzaya fırlatılması beklenmektedir.

Türkiye'nin askeri ve stratejik istihbarat görevlerinde kullanılan GÖKTÜRK serisi iki uydusu bulunmakta, GÖKTÜRK 3' uydusunun yerli imkanlarla geliştirilmesi çalışmaları sürmektedir.

30 Ağustos 2020 tarihinde açılış yapılan Roketsan Uydu Fırlatma, Uzay Sistemleri ve İleri Teknolojiler Araştırma Merkezi i temel olarak fırlatma teknolojilerine odaklanacaktır. Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, bu törende yaptığı açıklamada, "İlk yerli sonda roketimiz 130 kilometre irtifaya çıkarak, uzayın sınırı olarak kabul edilen 100 kilometre çizgisini aştı. Böylece Türkiye, tamamen kendi geliştirdiği projelerle uzaya ilk adımını atmış oldu." ifadelerini kullanmıştır. Cumhurbaşkanı Erdoğan, bu sonda roketinin katı yakıt teknolojisiyle gönderildiğini belirterek, sırada hem katı hem de sıvı yakıtla test etme aşamasına geçileceğini kaydetmiştir. Roketsan Genel Müdürü Murat

İkinci de 13 Ekim'deki açıklamasında, bu konuyla ilgili şu gelişmeleri paylaşmıştır. "Yıl sonu itibarıyla yeni denememizi gerçekleştireceğiz. Önceki fırlatmada deneyemediğimiz ve bu süre içinde geliştirdiğimiz itki sistemlerinin, manevra kontrol sistemlerinin, itki yönetim sistemleri üzerindeki bazı aviyonik sistemlerin test ve denemeleri yapılmış olacak. Bundan sonraki aşamada ise ilk hedefimiz, kısa süre içinde 100 kilogramlık bir yükü 400 kilometredeki yörüngeye yerleştirebilecek ve ülkemizi 'kendi uydusunu kendi yörüngesine yerleştirebilecek ülke' statüsüne erişirecek çalışmanın tamamlanması olacak."

3. Yüksek teknolojilerin ön planda olduğu uzay çalışmalarında dışa bağımlılığı azaltmak ve yerli ve milliliği arttırmak için neler yapılmalıdır?

Türkiye bu konuda bir yol haritası için son aşamaya gelmiştir. Milli Uzay Programı yakında açıklanacaktır. Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, TÜBİTAK, Türkiye Uzay Ajansı tarafından hazırlanmakta olan program ile uydu fırlatma istasyonu'nu inşa etmek, yerli uydulara malzeme tedarikinde sorunların aşılması, eğitim, optik merkezlerin artırılması, uzay madenciliği, uluslararası işbirliklerinin artırılması vb. konular yer almaktadır.

Uzay Ajansı, uzay ve havacılık bilimiyle teknolojilerine yönelik orta ve uzun vadeli amaçları, temel ilke ve yaklaşımları, hedef ve öncelikleri, performans ölçütlerini, bunlara ulaşmak için izlenecek yöntemlerle kaynak dağılımlarını da içeren stratejik planlar hazırlamaktadır.

4. Uzay sanayinin güçlendirilmesi, uzay ve uydu teknolojileri alanında bilimsel altyapı ve insan kaynağının geliştirilmesi, kapasite ve yeteneklerin artırılması için kamu ve özel sektöre düşen görevler nelerdir?

Milli Uzay Programı ve Uzay Ajansı Kurumu'nun stratejik planları doğrultusunda kendilerine verilecek görevleri yerine getirmeleri bu çalışmalara hız ve kalite kazandıracaktır.

ANA ÇELİŞKİ: ULUS DEVLETLER VE KÜRESEL ŞİRKETLER

Prof.Dr.Anıl Çeçen

Dünya kamuoyu son günlerdeki Amerika Birleşik Devletlerindeki siyasal gelişmeleri izlemekte ve her yönü ile bu gösteri ve işgal girişimlerinin geleceğin dünyasının biçimlenmesinde ne gibi etki ve yansımalar yaratacağını, her yönü ile tartışmaktadır. Başkanlık seçimlerinin sonuçlanmasından sonra ortaya çıkan yeni durum her açıdan ele alınırken, iktidarın el değiştirme törenleri sırasında seçimi kaybeden cumhuriyetçilerin bazı tepkiler sergileyeceğini ve bunların arasında bazı sokak eylemlerinin ya da binalara saldırıların olması gibi fiili durum yaratmaya yönelik yeni gelişmelerin birbiri ardı sıra ortaya çıkacağı öne sürülürken, iktidarın cumhuriyetçilerden demokratlara doğru el

değiştirmesinin engellenebileceği ve bu alanda ABD tarihinde görülmemiş bazı siyasal gelişmelere , ABD halkı ile birlikte dünya kamuoyunun da tanık olacağı aylardır tartışılıp duruyordu . Önde gelen basın organlarında şimdiki başkanın göreve devam edeceği, seçimi kazanamazsa iktidarı bırakmayacağı ve cumhuriyetçi partinin iktidar yılları içinde kendine bağlı olarak örgütlediği milis kuvvetler ile sokak hareketlerine egemen olarak ayakta kalacağı ve kesinlikle iktidarın devredilmeyeceği, birçok yayın organında dile getiriliyordu.

Böylece dünyanın en büyük demokrasisi olarak adlandırılan Amerika Birleşik Devletlerinde ilk kez demokratik rejim dışına çıkılarak, siyasal koşulların zorlanacağı ve bu doğrultuda artık eskisi gibi serbest seçimler aracılığı ile iktidarların el değiştirme döneminin geride kalacağı gibi konular aylardır dile getirilerek tartışmalar tırmandırılıyordu. ABD'deki son dönemde yaşanan olaylar ve bunlar üzerinden gündeme gelen siyasal gelişmeler artık bir dönemin sonuna gelindiğini ve bir daha eskisi gibi bir siyasal düzenin bu büyük kıtasal ülkede söz konusu olamayacağını açıkça ortaya koyuyordu .

Amerika Birleşik Devletleri'nde eski dönemin sona ermesi ve yeni bir sürece girilmesinin arkasında yatan siyasal, sosyal ve ekonomik nedenler doğru dürüst ortaya konulmazsa o zaman bugün yaşanmakta olan gelişmelerin tam olarak gerçekçi bir yaklaşım çerçevesinde anlaşılması mümkün olamayacaktır. Bugün yaşanmakta olan siyasal gelişmeler son yıllardaki yaşanan olayların birer sonucu olarak gündeme gelmektedir. Bu nedenle bugünü iyi anlayabilmek için dünü her yönü ile bilerek değerlendirmek gerekmektedir. Başta ABD olmak üzere bütün dünyada son dönemde yaşanan siyasal gelişmelerin adı küreselleşme diye konulmuş ve böylesine bir oluşum uluslararası tüm gelişmelerin arkasında yatan ana neden olarak etkin olmuştur. Sovyetler Birliği'nin dağıtılmasıyla birlikte içine girilen yeni dönem küreselleşme olarak ilan edilirken, iki kutuplu düzenden tek kutuplu bir düzene geçileceği ve bu doğrultuda ABD'nin dünyanın en büyük gücü olarak bir süper devlet konumuna geleceği, bütün dünya devletlerinin bu doğrultuda parçalanarak tüm siyasal yapıların ABD'nin çevresinde toplanarak tek kutuplu yeni bir dünya düzeni oluşturulacağı, emperyalist ve onların işbirlikçisi çevreler tarafından dile getiriliyordu.

İki kutuplu dünya geride kalırken ve bu doğrultuda ABD merkezli tek kutuplu bir dünyaya bütün ülkeler zorlanırken, herkes bir ABD merkezli küresel düzen beklemeye başlamış ama aradan geçen çeyrek yüzyıllık zaman dilimi sırasında, beş kıtanın üzerinde yaşamakta olan iki yüz civarındaki ulus devletler ile küreselleşme görünümünde oynanarak, bunların tasfiyesine giden yol ekonomik reçeteler üzerinden tamamlanmaya çalışılmıştır. Yirminci yüzyılın geleneksel siyasal literatürü çizgisinde dünya devletleri cumhuriyetlerin çatısı altında demokrasi oyunu oynarken, gerçekler ve geleceğe dönük senaryolar medya organlarının yaratmış olduğu sahte kamuoyları üzerinden saklanarak , bir oldu bitti ile dünya bugünün sahnesinde yeni bir görünüm ile gündeme gelmiştir . ABD'de yaşanmakta olan olaylar yirminci yüzyılın son on yılında

içine girilen küreselleşme döneminin ortaya koyduğu doğal sonuçlardır. Bugün yaşanmakta olan olayların gerçek boyutlarıyla ele alınarak değerlendirilebilmesi için dünyanın neden küreselleşme aşamasına getirildiğini iyi bilmek ve bu sürecin devam ettirilmesi durumunda dünyanın nerelere doğru sürükleneceğini de iyi görmek gerekmektedir .

Dünyanın en büyük demokrasisi olduğu ileri sürülen ABD’de demokrasi dışı gelişmeler ve eskisi gibi devam ettiği varsayılan geleneksel demokratik düzeni ortadan kaldırmaya yönelik sokak hareketleri ve bunların uzantısı siyasal olaylar birbiri ardı sıra gelişmeler ile öne çıkıyorsa, bu aşamada durup bir küreselleşme dönemi değerlendirmesi yapılması gerekmektedir. Küresel emperyalizme geçilmeden önce nasıl bir dünya düzeni vardı ve birinci dünya savaşı sonrasında imparatorluklar yıkılırken, bunların yerini neden ulus devletler aldı ve bunlar yirminci yüzyıl geride kalırken ne durumdaydılar gibi sorular yeterince yanıtlanmadan , soğuk savaş döneminin ulus devletlere ne gibi yansımalar getirdiği ve bu devletler bugün gelinen aşamada küresel şirketlerin ekonomik saldırıları sonrasında nasıl bir konuma geldikleri, gerçek boyutları ile ele alınıp değerlendirilemez . Tekelci şirketler giderek küresel emperyalist örgütlere dönüşürken, yeni sömürgecilik politikaları doğrultusunda eskisinden çok farklı yapılanmalara yönelerek, küresel emperyalizmin ana örgütleri konumuna gelmişlerdir. Para gücünü çok iyi kullanan küresel şirketler, bu doğrultuda hem siyaseti finanse ederek hem de para gücü ile basın-yayın ve medya organlarını satın alarak ayrıca kendi ekonomik çıkarları doğrultusunda hareket ederek, ulus devletleri tasfiye eden İMF ve Dünya Bankası politikalarını sürekli olarak uygulama alanına getirerek, devletlerin kendi ekonomilerine sahip olmak ve ekonomik yapılarını ulusal çıkarları doğrultusunda yönlendirme şanslarını ellerinden almaya çalışmışlardır. Bu gibi politikalar yüzünden ulus devletler eski güçlerini kaybetmişler ve emperyalizm tarafından desteklenen insan hakları politikaları aracılığı ile de birlik ve bütünlüklerini koruyamaz durumlara gelmişlerdir. Küresel şirketler ekonomiyi IMF ve Dünya Bankası reçeteleri ile ulus devletler ve milletlerin elinden alırken, ulus devletler yarı yarıya çökertilmiş ve insan hakları söylemleri doğrultusunda alt kimliklerin kısıktılmasıyla, toplumsal yapılarda da bölünme ve bölücülük oluşumları hızlandırılarak, küresel sermayenin dünya egemenliği için var olan devlet yapılarının ulusal modelleri nedeniyle dağıtılmaları, siyasal gündemin tam ortasına oturtulmuştur.

Küresel emperyalizm bu doğrultuda geliştirilirken, büyük şirketler daha da büyüyerek ülkelerin ve toplumların yönlendirilmesinde ulus devletlerin yerini almışlardır. Geçmişten gelen cumhuriyet devletleri ile demokratik rejimler içinde çağdaş gelişmeler gösteren ulusal yapıların dış baskılar aracılığı ile alt kimlikçilik, tarikatçılık ve cemaatçilik oluşumları çerçevesinde parçalanarak ulus devletler ile birlikte millet gerçekliklerine de son vermeye çalışılmıştır. Yüzyıllardır dünyanın belirli bölgelerinde yaşamakta olan ulusal yapılar zorlanan koşullar çerçevesinde yok edilirlerken, küresel şirketlerin dünya egemenliğini gerçekleştirecek biçimde şehir devletlerine geçiş sürecinin gerekleri tamamlanmaya çalışılmıştır. Bugün gelinen noktada dünyanın en ileri demokrasisi

olarak gösterilen ABD’de yaşanan olayların perde arkasında, küresel emperyalizmin dünya hegemonyasını ele geçirme planları bulunmaktadır. Ulus devletleri ortadan kaldıracak doğrultuda tekeli şirketler küresel örgütlere dönüşürken geçmişten gelen normal demokrasinin yapısı değişmekte, şirketler ön plana geçerek ülkenin yönlendirilmesinde söz sahibi olmak noktasına geldiklerinde, siyasal partiler önemini yitirmekte, siyaseti artık partiler değil şirketler belirlerken, millet kimliğini taşıyan toplumsal yapıların bu duruma karşı çıkmaması için de, tarikatlar batılı emperyalist ülkelerin gizli örgütleri aracılığı ile işbirlikçi bir biçimde milletlerin parçalanmasında önde gelen görevler yapmaktadırlar .

Amerika Birleşik Devletleri’nde son yaşanan, siyasal partilerin eski güçlerini yitirdiklerini ve bunların yerini yeni yetme bazı tarikatların aldıklarını bütün dünya kamuoyu yaşanan olaylar aracılığı ile görmüştür. Özellikle İsrail merkezli bir Siyonist düzen kurma peşinde olan Evanjelik tarikatı , siyaseti bu örgütün amaçları doğrultusunda Avrupa ve Amerika kıtalarında örgütlerken , ulusal yapıları dışlayarak, Siyonizm’in kuyruğunda Hristiyan toplulukları Evanjelizm adı altında harekete geçirerek, bütün Hristiyan ülkeleri yönlendirmeye kalkarken, başta ABD olmak üzere bütün büyük ve güçlü devletleri dünya siyaset sahnesinden çekerek , tarikatçı ve cemaatçi kadroları hem uluslararası alanda hem de devletlerin çatısı altında örgütlemiştir . Devletlerin yerini çok uluslu şirketler alırken milletlerin yerini de cemaatlar almaya başlamış, böylece daha küçük toplumsal yapılar yeni devletçikler olarak siyaset sahnesine çıkartılmaya çalışılmışlardır. Küreselleşme aracılığı ile hem uluslar hem de ulus devletler devre dışı bırakılırken, küresel emperyalizmin gizli dünya devleti ile bu yapıya bağlı olarak hareket eden yeni tarikatlar büyük parasal destekler aracılığı ile harekete geçmişlerdir. Bir yanda Hristiyan dünyayı örgütlemek üzere Evanjelizm tarikatı aracılığı ile Hristiyan Siyonizmi devreye sokulmuştur. Diğer yanda ise İslam dünyasında da benzeri bir Siyonist yapılanma bir anlamda Siyonist İslam tarikatı oluşturularak tamamlanmaya çalışılmıştır.

Hristiyan devletler Evanjelizmin çıkmazları doğrultusunda yıllarca bocalarken, benzeri yapılanmanın çıkış ülkesi olarak ilan edilen Türkiye bu konuda dikkatli ve erken davranarak, küresel emperyalizme karşı koyarken, Türk devleti sınırları içinde Siyonist bir İslamcı yapılanmaya izin verilmemiştir. Evanjelizmin batı ülkelerindeki demokratik partiler düzenini bozması önlenemezken, benzeri bir yaklaşımın İslam dünyası içinde geliştirilmesi projesine, Atatürk Cumhuriyeti’nin zamanında müdahale etmesiyle izin verilmemiştir.

Dünyanın en büyük Yahudi nüfusunun barındığı bir ülke olarak ABD’de her zaman için Siyonist lobiler etkili olmuşlardır. Ne var ki, İsrail’in orta dünyada büyüyerek dünyanın merkezi büyük gücü olma planları doğrultusunda, ABD’nin Siyonist lobiler ve Evanjelik tarikatı aracılığı ile Siyonist planlara doğru yönlendirilmeye başladığı aşamada, ABD kendisini kuran İngiltere ile karşı karşıya gelmiş ve ABD politikası bu aşamadan sonra cumhuriyetçiler ile demokratların çekişmesi yerine Hristiyan lobiler ile Musevi lobiler, ya da Anglo-Saksonlar ile Yahudi grupları arasındaki çekişmelere dönüşmüştür. Bu

aşamada dinci ve ırkçı lobilerin devreye girmesi ve ABD siyasetinde ön plana geçmeleri yüzünden, üç yüz yıllık geçmişe sahip olan demokrat ve cumhuriyetçi partiler, Amerika'nın devlet politikalarında geçmişten gelen güçlü konumlarını kaybetme aşamasına gelmişlerdir.

Bugün ABD Demokratları küresel sermayeye teslim olarak politik işlevlerini yerine getiremedikleri aşamada, devletçi cumhuriyetçiler demokratların yerini alarak sokak hareketlerine gitmişler ve bu doğrultuda küresel emperyalizm Amerikan devletini de bitirme noktasına getirmiştir. Yeni dönemde Amerikan siyaseti artık görüldüğü gibi olmanın ötesine doğru kaymıştır. Ortada iki büyük parti vardır ama bunların yerine hem dinler hem mezhepler hem de alt kimlikli etnik lobiler ABD siyasetinin tam anlamıyla içine girerek, bu büyük yapıyı kendi politikaları doğrultusunda yönlendirebilmenin arayışı içine yönelmişlerdir. Yeni yılın başından bu yana ABD'de yaşanmakta olan siyasal gelişmelerin arkasında, küreselleşme döneminin uzantısı olarak öne çıkan konular ve sorunlar bulunmaktadır. Trump ve onun izlediği politikalar uzaydan ya da yıldızlardan gelen siyasetler değil ama dünyayı İsrail merkezli küresel bir imparatorluğa dönüştürme siyaseti ve bu siyasetin ulus devletler ile ulusal toplum yapılarını ortadan kaldırma çizgisinde, Amerikan devleti ile birlikte milletine vermiş olduğu büyük zararlar bulunmaktadır. Orta çağ sonrasında dünyayı yönetmeye soyunan küresel patronların artık ABD devletinden vazgeçerek, dünyanın ortasında Kudüs merkezli bir büyük dünya devleti kurmaya yöneldikleri yeni aşamada, ABD'yi de içeriden yıkmanın girişimlerini örgütlemeye başlamışlardır.

Dünya kamuoyu ve siyaset bilimi bugünkü Amerika'yı ve ABD'nin geleceğini tartışırken, perde arkasındaki güç merkezlerini ve onların üzerinden dünyayı yönlendirmeye kalkışan büyük zenginler ile ilgili her türlü gerçek bilgiyi ele almışlar ve böylece insanlığın üzerinde yaşadığı yer kürenin geleceği tehlike altına girmiştir. Bugün ABD'de yaşanmakta olan sokak hareketlerinin arkasında, ABD'de bitirilmiş olan siyasal partiler ile bunlara bağlı olarak geliştirilmiş olan cumhuriyet devleti ve demokratik siyasal düzenin zayıflatılmasının büyük rolleri bulunmaktadır. Küresel kapitalistlerin tarikatlar ve lobiler üzerinden Amerikan devletini teslim almaları ve bu devletin politikalarını bir avuç zenginlerin çıkarları doğrultusunda oluşturmaları yüzünden, bugünün Amerika'sında yaşayan halkın yarısının sosyal güvencesi bulunmamaktadır. Dünyanın en fazla sayıda evsiz barksız insanları Amerikan şehirlerindeki parklarda yatıp kalkmaktadır. Göz boyayan büyük kapitalist yapılanmanın arkasında sömürü ve baskıların insan haklarına aykırı bir çizgide tırmandırılmasının büyük payı bulunmaktadır. Her yönü ile haksız ve adaletsiz bir düzen olan Amerikan siyasal rejimindeki haksızlıklar ve sorunlar artık patlama noktasına geldiği için son siyasal gelişmeler sokağa doğru kayma göstermiş ve bu aşamada bazı güç merkezleri, siyasetin marjinal unsurlarını devreye sokarak sonuç almak istemiştir. Seçimi kaybeden cumhuriyetçileri kışkırtarak sokağa çıkma aşamasında siyasal karışıklık ortamı yaratmak isteyen dünyanın egemen güçleri, çeşitli komplolar ile kamuoyunda ABD'nin prestij yitirmesinin sağlayarak çok istenen kaos ortamının önünü açmaya çalışmışlardır .

Amerika'da bugün son seçimler tartışılırken, esas ele alınması gereken konunun bundan önceki seçimler olduğunu hatırlamak gerekmektedir.

Küresel sermaye Amerikan devletini İsrail lobilerinin arkasına takarken, hem ABD merkezli tek kutuplu dünya düzeni kurulmasını engellemişler hem de kutsal kitaplar da var olduğu söylenen İsrail merkezli Siyonist imparatorluğun kurulmasında, ABD emperyalizmini Siyonizmin gerçekleştirilmesi için kullanmaya çalışmışlardır. Bu tür girişimlere ABD'nin kurucu gücü olarak İngiltere karşı çıkınca, hem ABD merkezli küreselleşme hem de İsrail merkezli Siyonizm projelerinin giderek olumsuz noktalara kaydığı anlaşılmıştır. İşte bu durumu önceden gören Amerikan devleti kendisini küresel sermayenin saldırılarına karşı koruyacak bir yeni planı geçen seçimlerden başlatarak, bu doğrultuda sert ve otoriter bir politikacının başkanlığa getirilmesini, ülke ve devletin çıkarları doğrultusunda Pentagon ve FBI ortaklığında örgütlemişlerdir Trump bu tür bir rol için seçilerek önceden hazırlanmış ve daha sonra da başkanlığa getirilmiştir. Geçen seçimlerde herkes Clinton'ın karısı olarak New York senatörü Hillary'nın başkanlığa geleceğini söylerken ve dünya Siyonist lobisi Hillary'e kilitlenirken, Amerikan derin devleti küresel emperyalizmin Siyonist oyunlarını bozmak üzere Trump'ı ulus devleti kurtaracak bir ulusalcı başkan olarak Cumhurbaşkanlığı koltuğuna oturtmuştur. Herkesin şaşkınlığı altında göreve gelen Trump seçimlerde, "Amerika'yı yeniden büyük yapacağız" sloganı ile Amerikan halkından ve çeşitli lobilerden destek alarak seçilmiştir. "Önce Amerika" söylemi devletin hazırlıkları doğrultusunda öne çıkarılmış, küreselleşme sürecinde ve Siyonist planlar doğrultusunda ABD'nin zarar gören yanları törpülenerek devletin eski güçlü durumuna gelebilmesi için, Trump döneminde ABD için ciddi bir restorasyon dönemi devreye sokulmaya çalışılmıştır. Amerikan şirketlerinin yeni yatırımlarının sınır ötesi ülkelerde yapılmasına karşı çıkılmış ve daha önceden dışarıya gitmiş olan büyük Amerikan sermayesinin, yeniden Amerikan topraklarına geri dönmesi için çalışılmıştır. Geçmişten gelen ABD üstünlüğünün yenilenmesi için devlet her türlü önlemleri almıştır.

Trump Başkanlığa geldikten sonra uyguladığı ulusalcı politikalarla ABD şirketlerinin dışarıya yatırım yapmasını önlemiş ve dışa gitmiş olan ABD sermayesinin yeniden ülkeye gelmesini ve yatırımlarını artık Amerikan topraklarında sürdürmesini gerçekleştirmeye çalışmış ama bu çabalarında küresel sermayenin karşıt politikaları ile karşı karşıya gelmiştir. Küresel sermaye ile bütünleşmiş dış istihbarat örgütüne karşılık, Pentagon yönetimindeki iç istihbarat örgütü ile çalışan Trump, devletin çıkarları doğrultusunda devlet kurumları ve ABD ordusu ile birlikte çalışarak ulus devleti yeniden restore edecek yeni planları uygulama alanına getirmeye çalışmıştır. Merkez Bankası konumunda olan Federal Rezerv'i yöneten gizli dünya devleti İlluminati temsilcisi on aşırı zengin ailenin küreselci politikalarını karşısına alarak ulusalcı politikalarına devam eden yeni Cumhurbaşkanı, merkez bankasını Amerikan halkının çıkarları doğrultusunda yönetmeye çalışmış ama bu aşamada küresel sermaye kendi kontrolü altındaki medya ve basın organları aracılığı ile ulusalcı başkanı karşısına alarak, sürekli aleyhinde yayınlar ile dünya kamuoyu önünde prestijini düşürmeye

çalışmıştır. Daha önceki dönemde Kennedy gibi ulusalcı bir başkanı öldürten küresel zenginler, Amerikan merkez bankasını kendi bankaları gibi kullanırken, Amerikan halkının büyük çoğunluğunun yoksulluğuna çözüm bulmaktan sürekli kaçınmışlardır. Pentagon Trump ile devletin yeniden güçlendirilmesi sürecini başlattığı aşamada, küresel kapitalistler Siyonist lobiler ile işbirliği yaparak Federal Rezerv'i kişisel çıkarları doğrultusunda kullanmayı sürdürmüşlerdir. Bu yüzden Amerikan halkının en temel gereksinimleri olarak işsizlik, yoksulluk, barınma ve açlık sorunlarının bir türlü çözüme kavuşturulamadığı ve bu yüzde sokak hareketlerinin arkasının kesilmediği de ortaya çıkmıştır.

Trump'ı küresel sermaye saldırganlığına karşı işbaşına getiren Amerikan Devleti, Başkanı'nın sürekli olarak çatışma içinde olan politikalarına sahip çıkamadığı için ulusalcı başkanın ikinci seçimlerini kazanamadığı görülmüştür. Küresel sermaye ve tekeli şirketler uluslararası açılımlarına ve her yere yapmak istedikleri yatırımlarına devam etme doğrultusunda ulus devletin güçlenmesine karşı çıkarak, Trump'ın ikinci kez seçimini engellemişlerdir. Para babaları hem siyasetçileri hem de medya mensuplarını satın alarak kullandığı için bu durumu devam ettirme doğrultusunda ulus devletin güçlendirilmesine ve Amerikan devletine geri dönüşe karşı çıkmışlar ve geleceğin süper gücü olarak örgütledikleri Çin'i en büyük ekonomik güç haline getirme doğrultusunda, New York'a karşı Şangay'ı dünya ekonomisinin merkezi konumunda örgütlemek için, her yolu deneyerek Trump'ın önünü kesmişlerdir.

Küreselciler Çin'e gittikten sonra eski bir komünist devlet olan Çin Başkanı küreselleşmeyi savunarak ABD başkanı Trump'ın ulusalcı politikalarına açıktan karşı çıkmıştır. Trump, Amerikan devletinin ulusal kesimleri ile ABD toplumu içinde ulus devletten yana olan ulusalcı grupları ve merkezleri bir araya getirerek cumhuriyetçileri iktidara taşıırken, küreselci güçler de demokrat partiyi ele geçirerek küresel emperyalizmin ve Siyonizmin çıkarları çizgisinde Amerikan sermayesi ve yatırımlarını değişik dünya devletlerine çekerek, küresel bir imparatorluğu ekonomi üzerinden kurabilmenin çabası içinde olmuşlardır. Cumhuriyetçilerin geleneksel politikaları olan devlete sahip çıkmak ve bu doğrultuda devletçi girişimleri örgütlemek, Trump ile birlikte Cumhuriyetçi partinin de esas hedefi olmuştur. Cumhuriyetçiler bu doğrultuda vatanseverlik arayışı içinde ülke ve devlet için özel olarak çabalarken, liberal politikaların savunucusu ve uygulayıcısı olan demokratların zenginliklerini artırma hedefi ile kapitalist politikalara destek vermesi yüzünden Amerikan halkının sorunları devam etmiş ve yıllardır sürdürülen küreselci politikalara karşı yeniden Trump'ın öncülüğünde ulusalcı politikaları öne geçirme girişimleri etkisiz kalmıştır. ABD'nin bir dünya devleti olması ve Batı blokunun getirmiş olduğu uluslararası sorumlulukların gereklerini yerine getirme çabaları da, Amerikan devletini yormuş ve yıpranmasına neden olmuştur. ABD dünya bekçiliği görevini yerine getirirken, devlet yönetimi ulusal hizmetlerde geri kalmıştır.

Soğuk savaş sonrasında istenen seviyede bir yeni dünya düzeni kurulamadığı için yenilikleri çarpıklıklar izlemiş ve yeni bir düzen eski düzenin yıkılmasıyla iyice düzensizliğe doğru kayışlar yaşanmıştır. Bu gibi gelişmeleri kendi yararına kullanan küresel sermayeciler Çin'i ön plana çıkarırken, Amerika'yı da geri plana iterek , ABD'nin parçalanabileceği bir yeni bir sürecin öne çıkarılması için çeşitli yolları denemişlerdir . Bir anlamda ABD markasını ve devletin korumasını elde etmiş olan Amerikan şirketlerinin Şangay'a yönelmeleri, bütün dünyada kurulmakta olan elektronik düzenin merkezinin de ABD 'den alınarak Çin'e götürülmeye çalışıldığını ortaya koymuştur. Çeşitli toplantılar sonucunda bu durum anlaşılmış ve böylece ABD'nin ikinci kez kendi sermaye kesimlerinin ihanetine uğrayarak sırtından bıçaklandığı anlaşılmıştır. ABD bir yandan ulusal çıkarları doğrultusunda öne çıkan kendi esas gündeminden uzak tutulurken, İsrail merkezli bir başka planın tam ortasında kullanılmak istenmiştir.

Bu durum Amerikan devletinin tasfiyesi aşamasında dışarıdan kararlı bir biçimde dayatılmıştır. Kendisi de bir iş adamı olan ve küresel düzeyde yatırımları bulunan bir sermayedar konumu ile Trump'ın , iş ve sermaye çevrelerinin eğilimleri doğrultusunda devlet için sorun yaratan temel problemlerin çözümüne yöneldiği aşamada ,küreselci iş çevrelerinin karşı çıkışları ile sürekli olarak mücadele etmek zorunda kalınmıştır . ABD'nin içinde karışık kesimlerin oluşturduğu lobiler ve onlara bağlı çalışan küreselci kadroların dış destekler sayesinde güçlü hareket etmeleri ile birlikte, devlet içi bölünmelere yol açılmıştır. Bu doğrultuda; Alaska, Teksas ve Kaliforniya gibi ayrı bir devlet büyüklüğünde olan önde gelen geniş eyaletlerin Trump'a karşı çıkarak, ABD Federasyonundan ayrılmak için fırsat kolladıkları, son dönemlerde fazlasıyla gün ışığına çıkmıştır. Corona virüsün başladığı aşamada, New York merkezli on kuzey eyaleti ortak hareket ederek ve ABD devletinden ayrı girişimlerde bulunarak, geçmişten gelen kuzey-güney ayırımına yeniden ülkenin sürüklenmesine uygun zemin hazırlamışlardır.

Özellikle son virüs probleminin çözümü için çalışıldığı aşamada, New York Valisi Washington yönetiminden uzaklaşarak, kuzey bölgesindeki on eyaletle beraber hareket etmiş ve küresel sermayenin desteği ile de Trump yönetiminin elinde olan başkent Washington'a karşı yeni bir bölgesel birlikteliği öne çıkarmıştır. Bu noktada ABD yeniden kuzey ve güney kutuplaşmasına doğru zorlanmıştır. ABD'nin kuzey bölgesindeki zengin eyaletlerinin yoksulların yaşadığı güney eyaletlerinden koparak ayrı bir bölgesel birliğe yönlendirilmesi ile birlikte, güney eyaletlerinde giderek artan Latin ve Zenci toplulukların birlikte yaşamaya başlamaları da, Amerikan milletinin ikiye ayrılmasının önünü açmıştır. Toplumun demokratlar ve cumhuriyetçiler olarak ikili bir dengede varlığını sürdürmesi bir yana bırakılarak, zenginler ve yoksullar ya da beyazlar ve siyahlar olarak ikiye bölünme sorunu, Trump'ın başlatmış olduğu yeniden ulusalcılık akımının iktidardan indirilmesi ile birlikte çözümsüz kalmıştır. Küreselleşme döneminde insan hakları görünümünde alt kimlikçiliğin örgütlenmesi sayesinde, eyaletlerin birlikten ayrılarak bağımsız devletler haline gelmek istedikleri açıkça ortaya konulurken, Amerika'nın her yerinde yaşamakta olan Mormon tarikatı üyelerinin Utah eyaletine gelerek bu eyaleti bir Mormon devleti haline getirmeleri de, Amerikan birliğinin

ortadan kaldırılmasına dönük bölücü bir girişim olarak küreselciler tarafından desteklenmiştir.

İşte Amerikan devleti bu gibi ayrılıkçı hareketlerin önlenmesi için, ulus devletin dağılmasını önleyecek bir yeni uluslaşma programını Trump gibi sert bir politikacı aracılığı ile uygulamaya başlatmasını, küreselciler Demokrat partiyi örgütleyerek önlemişlerdir. Son seçim sonuçları ile küreselciler Amerikan devletinin tasfiye sürecini tamamlayacaklardır. ABD seçim sonuçlarının ortaya koyduğu en büyük gerçek ,siyaset sahnesindeki ana çelişkinin ulus devletler ve küresel şirketler arasında olduğudur

Trump, ABD'de iki partili sistemin sonunu getirebilir mi?

Ergin Yıldızoğlu

<https://www.bbc.com/turkce/haberler-dunya-55660100>

ABD'de 3 Kasım'da yapılan seçimlerin sonuçlarını kabul etmeyen Başkan Donald Trump'ın hamleleri Cumhuriyetçi Parti'deki tarihsel koalisyonu çıkmaza sokabilir. Peki ABD'nin içinden geçtiği süreç, önümüzdeki dönem Amerikan siyasetine nasıl yansıtacak?

Cumhuriyetçi Parti (GOP) 3 Kasım'da Temsilciler Meclisi'ndeki sandalye sayısını artırmıştı. Cumhuriyetçilerin, 5 Ocak'ta yenilenecek Georgia Senato seçimleri sonrası Senato'da çoğunluklarını koruması bekleniyordu. Ancak Georgia'daki iki seçimi de kaybettiler ve Senato'da kontrol Demokratlarda olacak. Donald Trump kaybettiği başkanlık seçimlerinin sonuçlarını değiştirmek için "Aslında ben ezici çoğunlukla kazanmıştım ama Demokratlar çaldılar" yalanıyla, çok sert bir kampanya başlattı.

Trump taraftarlarının 6 Ocak'ta Kongre'ye yönelik, 5 kişinin hayatına mal olan ve "Trumpizmin" ırkçı yüzünü çarpıcı biçimde sergileyen saldırıdan, kimilerine göre "darbe" girişiminden ve 13 Ocak günü Temsilciler Meclisi'nde ikinci azil sürecinin başlatılmasından sonra ise Cumhuriyetçi Parti'nin ve iki partili sisteme dayanan ABD demokrasisinin geleceği üzerinde büyük bir soru işareti oluştu.

Ünlü muhafazakar düşünür William Buckley'nin 1955'te dikkat çektiği gibi Cumhuriyetçi Parti aslında biri radikal biri muhafazakar iki kanadın koalisyonu. Radikal kanat, köleciliğe son veren iç savaşın sonucunu ve Roosvelt'in Yeni Mutabakat (New Deal) olarak bilinen, refah devletini getiren sosyal demokrat ekonomi politikalarını kabul edemeyen, ırkçı dinci kesimdir. Muhafazakar kanat ise iş çevrelerinin, Ticaret Odalarında egemen ekonomik gerçekliklere, kapitalizmin genel, uzun dönemli gereksinimlerine uyumlu kesimlerinden oluşuyordu.

Kimi zaman Barry Goldwater, Ronald Reagan, Newt Gingrich gibi radikal kesime yakın siyasi liderler sivrilmiş olsa da "iş çevreleri muhafazakarlığı", bu liderlerin radikalliğini törpülüyor onları kendi kesimine asimile edebiliyordu. Radikal kesimin "Kültür Savaşları"na yatırım yaparak yükselen ve 2016'da Başkan seçilen Trump da vergi

indirimi, kimi alanlarda serbestleştirmelerin genişletilmesi vaatleriyle "iş çevreleri muhafazakarlarının" onayını alabilmişti.

Trump başlangıçta "iş çevreleri muhafazakarlarına" verdiği sözleri yerine getirdi ancak, 2. dönem başkanlık için radikal kanadın ırkçı, dinci, Muhafazakar ve Trump karşıtı Lincoln Society entelektüellerinin vurguladığı gibi etnik milliyetçi bir söyleme ağırlık vermeye başlayınca, bu yaklaşım da ABD'nin uluslararası konumunu olumsuz yönde etkileyince, GOP içi koalisyonun ekonomik değişimlerin etkisiyle zayıflamaya başlayan dengeleri iyice kırılmağa taşıdı.

Radikaller ile "iş çevreleri muhafazakarlığı" arasındaki koalisyonun en önemli dayanağı, ekonomik büyüme içinde yeni, iş olanakları ve "Amerikan Tarzı" hayatın devam ediyor olmasıydı. Ancak neoliberalizm ve küreselleşme bu zemini kısa sürede aşındırdı.

Bir başka muhafazakar yazarın The National Review dergisinde vurguladığı gibi, bu koalisyonun dayanağı olan Mid-West imalat sanayinin ve bankaların ekonomi içindeki ağırlığı gerilerken, California ve New York merkezli yüksek teknoloji, sosyal medya ve finansal sepekülasyona odaklı sermaye gruplarının ekonomi içindeki ağırlığı arttı. Mid-West imalat sanayi ve bankalar "iş çevreleri muhafazakarlığını" temsil ederken, yeni yükselen sermaye kesimleri, daha çok Demokrat Parti'nin "iş çevreleri liberalizmine" yakındı.

GOP koalisyonunun ekonomik temeli zayıfladıkça, radikal kesimin dinci ırkçı talepleri, siyasette de "kültür savaşları" giderek daha fazla öne çıktı. Bu kültür savaşlarının etkileri 11 Eylül 2001 Saldırısı'nın ardından ve Obama'nın başkanlık döneminde daha da belirginleşti, Trump döneminde, terörist ve faşist refleksler sergilemeye, tarihi koalisyon dağılma işaretleri vermeye başladı.

6 Ocak'ta Kongre binasına düzenlenen saldırıdan sonra "Bu tarihi koalisyon restore edilebilir mi?" sorusu biraz "tüpünden çıkan diğ macunu geriye sokulabilir mi?" sorusunu andırıyor. Trump'ın seçim sonuçlarını değıştirme çabalarının ve Kongre Binası saldırısının ardından bu soruya olumlu bir cevap vermek çok zor. Başkanlık seçimlerini, Demokrat Parti'nin "iş çevreleri liberalizminin" adayı Biden, Parti içi koalisyonu da koruyarak kazandı. Bu koşullarda, "iş çevreleri muhafazakarlığı" açısından, seçim sonuçlarını kabul edip yola devam etmek artık olağan ve gerekli bir durumdu. Trump'ın ortaya hiçbir kanıt koyamadan "Seçimleri aslında ben kazandım ama çaldılar" yalanıyla radikal kesimi kışkırtmaya devam etmesinin, iddiaları çoğu kez Cumhuriyetçilerin egemen olduğu mahkemelerde ve yerel yönetimlerde reddedildikçe, söylemini sertleştirerek, adeta ateşe benzin dökmesinin yarattığı iki sonuç koalisyonu kırılma noktasına taşıdı.

Birincisi, Trump seçim sonuçlarını değıştirmeye odaklanınca, Covid-19'la mücadeleyi, hatta genel olarak devlet yönetimini bir kanara bıraktı; salgın, tüm ekonomiktoplumsal sonuçlarıyla birlikte denetimden çıktı: Dünya nüfusunun % 4'nü oluşturan ABD'de Covid-19 ölümleri dünyadaki toplam ölümlerin %20'sini geçti. "Siyahların Yaşamı Önemlidir" (Black Lives Matter) hareketi solda yeni bir canlanma başlattı

İkincisi, GOP adayları Georgia seçimlerini, Cumhuriyetçi Parti de Senato'nun kontrolünü kaybetti. Bu durumda, İş adamları Yuvarlak Masası, Ticaret Odaları, Ulusal İmalat Sanayicileri birliği gibi "iş çevreleri muhafazakarlığının" kaleleri, ekonomik toplumsal istikrar adına Trump'a karşı tavır aldılar. 6 Ocak kalkışmasından sonra da Twitter, Facebook, Instagram gibi sosyal medya platformları Trump'ın hesaplarını askıya alarak GOP'nin "radikal" tabanı ile iletişimini büyük ölçüde kestiler.

Amerikan siyasi sisteminde, iki partili dengeyi yanı sıra bir de Prof. Michael Glennon'un, Double Government (2014) başlıklı çalışmasında işaret ettiği gibi "ikili yönetim" olarak anılan bir denge söz konusudur. Seçilmişlerin hükümetinin yanı sıra, bu seçimlerden etkilenmeyen ve esas olarak sürekliliğe dayanan görece bağımsız bir "güvenlik bürokrasisi" devletin günlük teknik işlerini yönetir.

Trump'ın bu güvenlik bürokrasisini, bağımsızlığını ortadan kaldırarak kendine bağlama çabaları, bu yönde sık sık değişen atamalar bu dengeyi de bozmuş, Trump'ın otoriter eğilimlerini sergilemiş, seçimlerden önce bu kesimin önde gelen "emekli" liderlerinin açık muhalefetinin su yüzüne çıkmasına yol açmıştı. Trump, devletin esas olarak "iş çevreleri muhafazakarlığına" yakın geleneksel dengelerini bozdukça, kendi güvenlik bürokrasisiyle, istihbarat örgütleriyle kavgalı bir Başkan görüntüsü sergiledikçe, GOP içi koalisyonun kırılma eğilimi daha da arttı.

Trump hukuki yollar kapandıktan sonra sonuçları kabul edip istikrarlı bir devri teslim sürecini başlatsaydı, 2024 seçimlerinde yeniden başkan adayı olma iddialarına karşın, GOP içindeki tarihsel koalisyon, partinin biraz daha sağa kayması pahasına restore edilebilirdi. Ancak 6 Ocak kalkışmasından sonra bu olasılığın ortadan kalktığı söylenebilir. Kongre binasına yönelik saldırı, bu saldırı öncesinde Trump ve ailesinin, Ted Cruz gibi Trump trenine binmiş siyasetçilerin, Kongreyi basmaya gidecek olanlara yaptıkları kışkırtıcı, yönlendirici konuşmalar iki gerçeği ortaya koydu.

Birincisi Trump iktidarda kalabilmek için, toplumsal kargaşayı, hatta bir rejim değişikliğini göze almış bir siyasetçi gibi "savaş" diliyle konuşuyordu. Oğlunun konuşmasında vurguladığı gibi artık "Cumhuriyetçi Parti", Trump Partisiydi, bunu anlamalıydı. Diğer bir deyişle, Trump ailesi, koalisyonun çöktüğüne, radikal kanadın partiye egemen olduğuna inanıyordu. İkincisi 6 Ocak kalkışması, Başkanlık devir-teslim merasimine doğru giderken oluşan güvenlik ortamı, uluslararası ilişkiler profesörü ve Brookings Institute'de uzman Daniel Drezner'in deyişiyle GOP'nin Trump'ın elinde "Hizbullah" benzeri, silahlı bir kola sahip parti olmaya başladığını düşündürüyordu.

İrkçi-dinci, kısacası faşist özellikler sergileyen bu "silahlı kol", bütün siyasi kutuplaşmalardaki aşırı uçların yaptığı gibi önce en yakınındakilere, düne kadar Trump'ı destekleyenlere saldırıyordu. Kongre Binasını basanlar Başkan Yardımcısı Pence için "Pence asılmalı" sloganları atıyorlar, Senatör Lindsey Graham hava alanında uçağa giderken "hain ... hain" sloganlarıyla karşılaşılıyor, Senatör Mitt Romney uçak içinde benzer bir saldırıya uğruyordu. Kimi Senato ve Meclis temsilcileri Trump karşıtı olmakla birlikte, ailelerinin güvenliğini düşünerek susmayı seçiyordu. Kısacası, Trump etkisindeki GOP içindeki, FBI, NSA, Ulusal Güvenlik Örgütü (Home Land Security) tarafından yerli terörist tehlike olarak betimlenen bu silahlı kol, Parti içinde Trump'ı desteklemeyenleri baskı ve tehditle hizaya sokmaya çalışıyordu.

Şimdi, Cumhuriyetçi Parti'nin (GOP) muhafazakâr kanadının umudunu, Trump'ın azil edildikten sonra yargılanmasına, kamu görevi alması yasaklanarak 2024 seçimlerinde aday olmasının önlenmesine bağladığı söylenebilir. Ancak Trump tasfiye edilebilse bile partinin Trumpçı radikal kanadı, 74 milyon oy veren seçmenin en azından yarısı bir yere gitmiyor. Onlara enerji veren kültürel ve ekonomik koşullar da... Dahası bu kesimin enerjisinden yararlanmak için sırada bekleyen genç radikal ve Trump'tan farklı olarak devlet tecrübesi olan siyasetçiler de var.

Sonuç olarak denebilir ki GOP'yi ayakta tutan tarihsel koalisyonu, orta dönemde restore etmek artık son derecede zordur. Biden'in birleştirici olma çabaları da yeterli olmayacaktır. Diğer taraftan sorun GOP ile de sınırlı değil. ABD siyasi sistemi belli bir mutabakat üzerinde hareket eden iki partili bir dengeye dayanır. GOP içi koalisyonun bozulması, Demokrat Parti içindeki koalisyonu da etkileyecek, iki partili sistemin tıkanmasına yol açabilecektir. Bu noktada da sorun, salt GOP sorunu olmaktan çıkıyor, ABD rejimi sorunu olmaya, oradan da küresel jeopolitiği etkileyecek uluslararası bir soruna dönüşmeye başlıyor.

Umut Vakfı 'Türkiye'deki silahlı şiddetin haritasını' çıkardı: 2020'de 2040 kişi yaşamını yitirdi

Ayşe Sayın

<https://www.bbc.com/turkce/haberler-turkiye-55710067>

Bireysel silahlanmaya karşı çalışmalar yürüten Umut Vakfı, 2020 yılında yaşanan silahlı şiddet olaylarının haritasını çıkardı.

Vakfın çalışmasına göre Türkiye'de silahlı şiddet olayları pandemi koşullarına karşı durmadı. Toplam 3 bin 862 şiddet olayının gerçekleştiği 2020'de, 2 bin 40 kişi yaşamını yitirdi. Şiddet olaylarının yüzde 85'i ise ateşli silahlarla gerçekleştirildi.

Vakfın 2020 raporuna göre, koronavirüs salgını nedeniyle, büyük ölçüde evlere kapanılmasına karşın, şiddet hız kesmediği gibi, arttı. 2019'da toplam 3 bin 623 şiddet olayı gerçekleşmiş ve 2 bin 211 kişi yaşamını yitirmişti.

Rapora göre Türkiye genelinde yaşanan 3 bin 862 şiddet olayının yüzde 85'ine denk gelen 3 bin 128'i, tabanca ve tüfek gibi ateşli silahlarla gerçekleştirildi, 554'ünde ise kesici/delici alet kullanıldı. 2 bin 40 kişi yaşamını yitirirken, 3 bin 688 kişi de yaralandı.

Vakfın 2015 yılından bu yana hazırladığı raporlar dikkate alındığında son 5 yılda silahlı şiddet olayları yüzde 69 arttı. Son 5 yıl itibarıyla İç Anadolu'da ise bu oran yüzde 90'a kadar yükselirken, bunu yüzde 75 ile Marmara, yüzde 71 ile de Ege bölgesi izledi.

Rapora göre 2020'de Marmara bölgesi 958 olayla ilk sırada yer alırken, il bazında İstanbul başı çaktı. İstanbul'da 441 şiddet olayı yaşanırken, bu ili 153 olayla Bursa, 123 olayla Kocaeli izledi . Yalova'da ise sadece 3 olay yaşandı.

İç Anadolu bölgesinde, 539 şiddet olayı kamuoyuna yansırken, 139 olayla Konya ilk sırada yer aldı, başkent Ankara ise 119 olayla ikinci sırada yer aldı. Bölgenin en sakin ili ise Yozgat oldu ve 1 yıl içinde 4 şiddet olayı yaşandı.

Ege bölgesinde 173 olayla İzmir ilk sırada yer alırken, Akdeniz bölgesinde 513 silahlı şiddet olayı yaşandı ve Adana, 182 olayla başı çaktı. Bu ili 137 şiddet olayıyla Antalya izledi. Rapora göre Kahramanmaraş, 61, Mersin 53, Hatay 27 şiddet olayıyla şiddet olaylarının bir önceki yıla göre arttığı iller oldu.

BÖLGELER 2015 - 2020 YÜZDE ARTIŞI			
BÖLGELER	2015	2020	ARTIŞ %
Marmara Bölgesi	548	958	75% ▲
İç Anadolu Bölgesi	283	539	90% ▲
Ege Bölgesi	307	526	71% ▲
Akdeniz Bölgesi	323	513	59% ▲
Karadeniz Bölgesi	308	499	62% ▲
Güneydoğu Bölgesi	272	433	59% ▲
Doğu Anadolu Bölgesi	134	214	60% ▲
TOPLAM	2175	3682	69%

Şiddet haritasına göre Karadeniz bölgesinde Samsun 187 şiddet olayıyla ilk sırada yer alırken, Ordu, Çorum, Zonguldak 'ta önceki yıllara göre şiddet olaylarında artış yaşandı. Türkiye'nin en "sakin" şehri Artvin oldu. 2020'de Artvin'de sadece silahlı şiddet olayı kamuoyuna yansdı.

Raporda, Güneydoğu Anadolu için ise "bölgede kavgalar bazen meydan savaşına döndüğü için her ne kadar olay sayısı az gibi görünse de olaylarda mağdur sayısında artış dikkat çekici" değerlendirmesine yer verildi. 433 olayın meydana geldiği bölgede 261 kişinin yaşamını yitirdiği, bir kısmı ağır 668 kişinin de hastanelere kaldırıldığı belirtilerek, "Yaralılardan ne kadarı kurtuldu, ne kadarı vefat etti bilgi sahibi olmamız mümkün değil" denildi. Bölgede 55'i ölümlü olmak üzere 99 olayla Diyarbakır, en fazla silahlı şiddet olayının yaşandığı il olurken, bu ili Şanlıurfa ve Gaziantep izledi. Son 1 yılda 214 olayın yaşandığı Doğu Anadolu'da ise Malatya 87 olayla başı çekersen, Bingöl, 2 silahlı şiddet olayıyla son sırada yer aldı.

Türkiye'nin sürücüsüz otobüsü testleri başarıyla geçti

Gökhan Yıldız

<https://www.aa.com.tr/tr/sirkethaberleri/otomotiv/turkiyenin-surucusuz-otobusu-testleri-basariyla-gecti/662238>

Otokar'dan yapılan açıklamaya göre, son 10 yılda cirosunun yüzde 8'ini Ar-Ge faaliyetlerine ayıran şirket, akıllı ulaşım, alternatif yakıtlı araçlar, akıllı teknolojiler ve sürücüsüz araçlar üzerine yürüttüğü araştırma geliştirme çalışmalarında sürücüsüz otobüs alanında seviye atladı.

Türkiye'nin ilk akıllı 'otonom otobüs' çalışmalarına 2016 yılında Geleceğin İş Birlikçi Mobil Hizmetleri CoMoSeF (Co-Operative Mobility Services of the Future) Projesi ile başlayan şirket, araç-arac ve araç-cihaz haberleşmesini gerçekleştiren donanım ve

yazılımların geliştirildiği bu çalışmanın ardından sürücüsüz otobüs çalışmalarına hız verdi.

Otokar, Üniversite-Sanayi İş Birliği Destek Programı kapsamında 2018 yılından günümüze Okan Üniversitesi ile birlikte İleri Seviyede Otonom Otobüs Sistemi Geliştirilmesi Projesi'nde Türkiye'nin sürücüsüz otobüsünü geliştirmeye başladı. 3 yıllık çalışmaların ardından Türkiye'nin ilk çevresini algılayan, düşük hızlarda dahi hassas kontrol ve konforlu bir yolculuk sağlayan otonom otobüsünün ikinci aşama yazılım bütünleştirme ve sürücüsüz doğrulama testleri başarı ile tamamlandı.

Otokar, Türkiye'nin ilk otonom otobüsü projesinin araştırma geliştirme çalışmalarını 4 aşamada ele alıyor. İkinci aşamayı tamamlayan Otokar Otonom Otobüsü, sürücüye gerek kalmadan özel ve bölünmüş yollarda, gelişmiş sensör füzyonu algoritmaları ile çevresini algılayıp konumunu haritada bulabiliyor. Araç, hassas kontrolcü tasarımı sayesinde 0-30 kilometre arası sürücü sistemlerinin kontrolünün zor olduğu durumlarda konforlu sürüş sağlıyor. Yüksek hassasiyetli sürekli pozisyon kontrollü direksiyon sürüş algoritması sayesinde viraj hakimiyeti ve kavşak dönüşleri emniyetle yapabilen otonom otobüs, durakta bekleyen yolcuları algılayıp durabiliyor, yolcular inmek istediğinde ise sadece 'dur' düğmesine basılması yeterli oluyor.

Her zaman önceliği yayalara veren otonom otobüs, yaya geçitlerinde yayalara yol veriyor, acil fren özelliği sayesinde güvenli sürüş imkanı sağlıyor. Herhangi bir hareketli yaya, hayvan veya bisikletli beklenmedik bir şekilde aracın önüne çıktığında otobüs acil fren yapabiliyor. Önündeki tehlike geçtiğinde yola devam etme kararını yapay zeka, sensör füzyon ve yazılım bütünleştirme ile kendisi veren araç, trafik ışıklarını ve yol kenarı işaretlerini de otomatik algılıyor.

Üzerinde yer alan dur-kalk araç takip sistemi (Stop& Go ACC) ile sıkışık trafikte sürüş yapmayı kolaylaştıran otonom otobüs, önündeki ve yanındaki araçlar ile mesafesini otomatik olarak kontrol ederek otomatik takip imkanı sunuyor. Araç ayrıca, dur-kalk araç takibini yüksek hızlarda da güvenli mesafede gerçekleştirebiliyor. Araç üzerinde üçüncü aşama çalışmaları devam ediyor.

Milli fırkateyn "İstanbul" 23 Ocak'ta denize indirilecek

MİLGEM Projesi'nin devamında üretilen I sınıfı fırkateynlerin ilki olan İstanbul Fırkateyni, 23 Ocak'ta denize indirilecek

- Cumhurbaşkanlığı Savunma Sanayii Başkanlığı tarafından Deniz Kuvvetlerine kazandırılacak I sınıfı fırkateyn, STM ana yükleniciliğinde inşa edildi

- I sınıfı fırkateyn, gelişmiş hava savunma ve su üstü harbi, denizaltı savunma harbi ve karakol faaliyetlerini yerine getirecek
- İstanbul Fırkateyni'nin 2023'te Deniz Kuvvetleri Komutanlığına teslim edilmesi hedefleniyor

Tam boy
113 m

Deplasman
3000 ton

Genişlik
14,4 m

Satıhtan havaya güdümlü mermi bulunduracak ve fırlatabilecek

Gelişmiş denizcilik özellikleriyle tamamen milli imkanlarla tasarlandı

%75'in üzerinde yerlilik oranına sahip

MİLGEM

Projesi

Proje, yerli savaş gemisi üretmek amacıyla 2004'te başlatıldı

TOPLAM 8 GEMİDEN OLUŞUYOR

TCG
İSTANBUL

F 515

Projenin 5. gemisi
I Sınıfı Fırkateyn 23 Ocak'ta
denize indirilecek

TCG
KINALIADA

F 514

TCG
BURGAZADA

F 513

TCG
BÜYÜKADA

F 512

TCG
HEYBELİADA

F 511

İlk 4 gemisi Ada sınıfı korvetler,
Deniz Kuvvetleri Komutanlığına
teslim edildi

19.01.2021

SALGININ DÜNYA EKONOMİSİNE ETKİLERİ

Merkez bankaları salgınla mücadele yılında 207 kez faiz indirdi

MERKEZ BANKALARI
2020'DE TOPLAMDA

**207 KEZ
FAİZ İNDİRDİ**

EN FAZLA FAİZ İNDİRİMİ
MART AYINDA YAPILDI

- ↓ 17'si birden fazla olmak üzere **54 merkez bankası 73 kez** faiz indirimine gitti

Koronavirüs salgınıyla mücadele edilen ve literatüre "Büyük Duruş" olarak geçen 2020'de, merkez bankaları ekonomiyi desteklemek amacıyla yılbaşından itibaren faiz indirim yarışına girdi

KOLOMBİYA

Yıl genelinde Kolombiya **7 faiz indrimi** ile en fazla aksiyon alan ülke oldu

ARJANTİN

Aksiyonların büyüklüğü açısından **1.400 baz puanla** Arjantin Merkez Bankası başı çekti (%48'den %36'ya çekti)

ABD MERKEZ BANKASI (FED)

Fed, mart başında politika faizini **50 baz puan indirdi**

Fed, daha sonra yeniden faiz indirimine gitti ve politika faizini **%0-0,25 aralığına çekti**

Fed'in açtığı yoldan birçok merkez bankası geçerken, böylece yıllar sonra yeniden **küresel çapta düşük faiz dönemine girildi**

EN FAZLA FAİZ İNDİRİMİ KARARI ALAN ÜLKELER

Kolombiya	7	↓↓↓↓↓↓↓	Filipinler	5	↓↓↓↓↓	İzlanda	5	↓↓↓↓↓
Arjantin	6	↓↓↓↓↓↓↓	Namibiya	5	↓↓↓↓↓	Rusya	4	↓↓↓↓
Meksika	6	↓↓↓↓↓↓↓	Azerbaycan	5	↓↓↓↓↓	Sırbistan	4	↓↓↓↓
Türkiye	5	↓↓↓↓↓	Moldova	5	↓↓↓↓↓	Ukrayna	4	↓↓↓↓
Pakistan	5	↓↓↓↓↓	Endonezya	5	↓↓↓↓↓	Moğolistan	4	↓↓↓↓
Paraguay	5	↓↓↓↓↓	Güney Afrika	5	↓↓↓↓↓	Ermenistan	4	↓↓↓↓
Brezilya	5	↓↓↓↓↓	Sri Lanka	5	↓↓↓↓↓	Malezya	4	↓↓↓↓

**% ↑ SON ÇEYREKTE
3 ÜLKE FAİZ
ARTIRDI**

Geçen yılın son çeyreğinde, faiz indirimi döngüsü açısından artık aksiyonların önemli ölçüde yavaşlaması, az sayıda ülkenin bu aracı kullanması dikkati çekti

Öte yandan, **Türkiye, Arjantin ve Ermenistan**'ın faiz artırdığı görüldü

18.01.2021

AA
AMARULU AJANSI
ICC

<https://www.aa.com.tr/tr/info/infografik/21675>

ABD Başkanı Trump'ın görevdeki 4 yılında dış politikada sular durulmadı

ABD Başkanlığı görevini 20 Ocak'ta Demokrat Joe Biden'a devredecek olan Donald Trump, görevde kaldığı 4 yıl boyunca, dış politika konusunda aldığı kararlar ile uluslararası kamuoyunun gündeminden düşmedi

MÜSLÜMAN ÜLKELERE VİZE YASAĞI

27 OCAK 2017

Trump, bazı Müslüman ülkelere seyahat yasağı getirdi

HAZİRAN 2018

ABD Yüksek Mahkemesi, Trump'ın, 7 ülkeyi hedef alan seyahat yasağını onayladı

TRUMP'IN İSRAİL'E KOŞULSUZ DESTEĞİ

ARALIK 2017

Trump, Kudüs'ü "İsrail'in başkenti" olarak tanıdı

14 MAYIS 2018

Tel Aviv'deki ABD büyükelçiliği, Kudüs'e taşındı

31 AĞUSTOS 2018

ABD, Birleşmiş Milletler Filistinli Mültecilere Yardım Ajansına (UNRWA) yaptığı mali yardımları durdurma kararı aldı

2020

Trump, BAE, Bahreyn, Sudan, Fas, Kosova ve Sırbistan gibi ülkelerin İsrail ile ilişkilerini normalleştirme aracılığı etti

25 MART 2019

Trump, Golan Tepeleri üzerinde İsrail'in egemenliğini tanıdı

10 EYLÜL 2018

Trump, Filistin Kurtuluş Örgütü'nün (FKÖ) Washington'daki ofisini kapatma kararını aldı

İRAN İLE NÜKLEER ANLAŞMADAN ÇEKİLMESİ VE YAPTIRIMLARI YENİDEN GETİRMESİ

8 MAYIS 2018

ABD, İran'la imzalanan nükleer anlaşmadan çekildi ve İran'a yaptırımları tekrar getirdi

3 OCAK 2020

İran'ın Kudüs Kuvvetleri Komutanı Kasım Süleymani, Trump'ın emriyle öldürüldü

ÇİN İLE GELGİTLİ İLİŞKİLER

Trump, Çin'e karşı Hong Kong ve Sincan Uygur Özerk Bölgesi olmak üzere birçok konuda yaptırımlar getirdi

Trump, Kovid-19 salgınının tek sorumlusunun Çin olduğunu savundu

TRUMP'IN AYRILDIĞI ULUSLARARASI ANLAŞMALAR VE KURUMLAR

İRAN İLE NÜKLEER ANLAŞMA

PARİS İKLİM ANLAŞMASI

AÇIK SEMALAR ANLAŞMASI

ORTA MENZİLLİ NÜKLEER KUVVETLER ANLAŞMASI

TRUMP DÖNEMİNDE TÜRK-AMERİKAN İLİŞKİLERİ

Türkiye ve özellikle Cumhurbaşkanı Erdoğan ile iyi ilişkileri olduğunu vurgulayan Trump, Kongredeki Türkiye karşıtı havaya rağmen büyük oranda bu çizgisini korudu

Trump döneminde ABD'nin YPG/PKK'ya desteği sürdü

Trump, 14 Aralık 2020'de Türkiye'ye S-400 alımı nedeniyle CAATSA yaptırımlarını onayladı

18.01.2021

<https://www.aa.com.tr/tr/info/infografik/21676#!>

Haklarının ihlal edildiği iddiasıyla yaklaşık 300 bin kişi AYM'nin yolunu tuttu

Bireysel başvuru hakkının tanındığı 23 Eylül 2012'den 31 Aralık 2020'ye kadar, haklarının ihlal edildiği iddiasıyla yaklaşık 300 bin kişi Anayasa Mahkemesinin yolunu tuttu

23 EYLÜL 2012-31 ARALIK 2020 ARASINDA

Anayasa Mahkemesine yapılan bireysel başvuru sayısı toplam

295 BİN 38

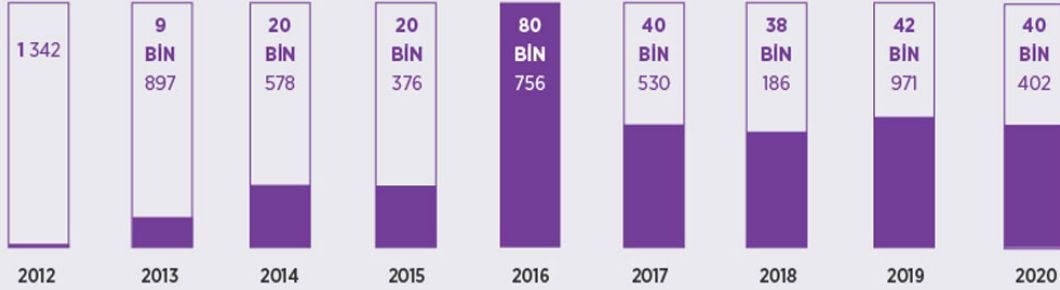
257 BİN 108 BAŞVURU
KARARA BAĞLANDI

37 BİN 930
DOSYA
MAHKEMEDE
KARAR
BEKLİYOR

14 BİN 27 BAŞVURUDA EN AZ BİR
HAK İHLALİ KARARI VERİLDİ

İHLAL KARARLARINDA GÖSTERİLEN GEREKÇELER

İhlal kararlarının hak ve özgürlüklere göre dağılımında ilk sırayı %63,3 ile adil yargılanma hakkının ihlali aldı

%63,3

İkinci sırada %19,4 ile mülkiyet hakkı, üçüncü sırada ise %4,2 ile ifade özgürlüğü hakkı yer aldı

%19,4

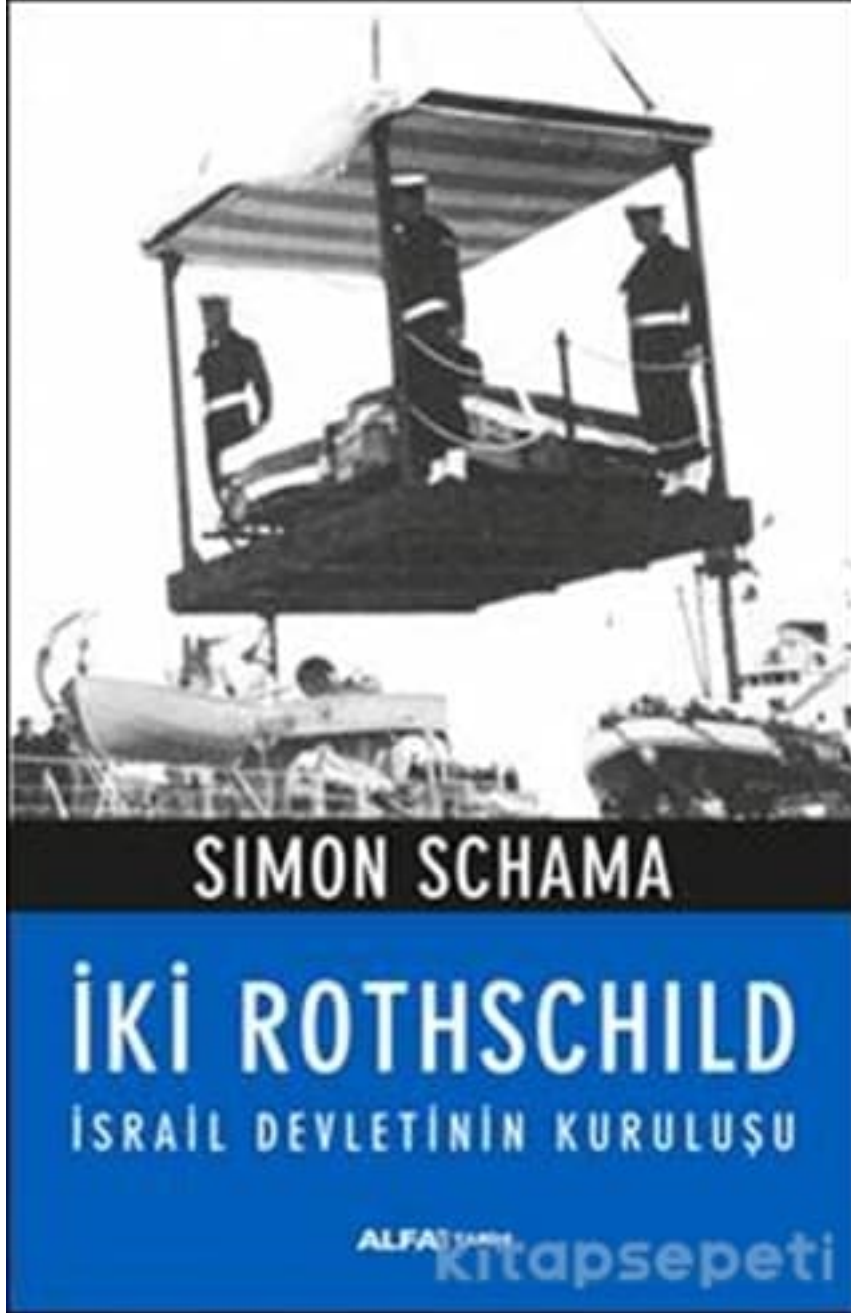
%4,2

17.01.2021

<https://www.aa.com.tr/tr/info/infografik/21669>

Kitap Tavsiyesi

Yahudi devletinin gelişimde baba oğul, Edmond ve James de Rothschild'in rollerini derinlemesine ele alan Schama'nın kitabı, baba Edmond'un Filistin'de yaşayabilir bir Yahudi topluluğu kurabilmek için 1882'deki ilk girişimlerinden başlayarak PICA'nın (Filistin Yahudi Kolonizasyon Birliği) 1957'de dağılmasına kadar Rothschild ailesinin olağanüstü katkılarının izini sürüyor.

Rothschildlerin yerleşimlerinde yetmiş beş yıl boyunca bataklıklar kurutuldu, kayalıklar ve çorak araziler bereketli tarım alanlarına dönüştürüldü ve günümüz İsrail'inin tarım ve sanayi temelleri atıldı. Şehirde yaşamaya alışkın bir halkın taşlık çölde çiftçilik yapmayı öğrenmesi gerekti. Schama, PICA'nın geniş arşivinden yararlandığı ayrıntılı ve anlaşılır çalışmasıyla bir

devletin kökenlerine ışık tutarken, aynı zamanda günümüzü ve geleceği anlamak için geçmişe bakmanın önemini bir kez daha gösteriyor.